

"Familia - colecție de povești"

PROIECT DE CONSILIERE PSIHOPEDAGOGICĂ

- Dezvoltarea abilităților parentale -

CENTRUL JUDEȚEAN DE ASISTENȚĂ PSIHOPEDAGOGICĂ BACĂU

2020 - 2021

PROBLEMATICA: consiliere parentală

COORDONATOR PROIECT:

- Narcisa Gora, profesor consilier școlar C.J.A.P. Bacău,

ECHIPA DE LUCRU:

- Echipa C.J.A.P. Bacău,
- Gabi Balan - membră în Compartimentul de Consiliere Parentală C.J.R.A.E. Bacău
- Profesorii consilieri din școli,
- Învățătorii și dirigenții selectați.

GRUP ȚINTĂ: părinți ai elevilor

DURATA: 2020 – 2021

ȘCOLI IMPLICATE: toate unitățile școlare din județ, deservite de consilieri școlari

SCOP:

Dezvoltarea abilităților educative ale părinților/ tutorilor din fiecare tip de familie cuprins în proiect (normală, monoparentală, destrămată, adoptivă, uniune consensuală, ...) care au copii cu dificultăți și/sau tulburări de învățare.

OBIECTIVE:

1. Dezvoltarea abilităților de comunicare eficientă între părinți și copii;
2. Îmbunătățirea supravegherii comportamentului copiilor;
3. Creșterea frecvenței de utilizare de către părinți a metodelor de disciplinare pozitivă;
4. Dezvoltarea abilității părinților de a stabili reguli de comportament clare și coerente;
5. Exersarea unor strategii de rezolvare eficientă a conflictelor dintre părinți și copii;
6. Diminuarea frecvenței și intensității conflictelor în familie.
7. Realizarea unei rețele de suport în rândul părinților care au copii cu dificultăți și/sau tulburări de învățare.

EVALUAREA PROIECTULUI:

*** Indicatori cantitativi:**

- atragerea în proiect, în calitate de grup țintă, a cel puțin 10 părinți, din 20 unități de învățământ;
- realizarea unui portofoliu final al proiectului (care va cuprinde materialele produse în activitățile de consiliere, chestionarele aplicate, alte produse ale activităților);
- un număr cât mai mare de *Parteneriate educaționale*.

*** Indicatori calitativi:**

- dezvoltarea abilităților psihopedagogice ale părinților care au copii cu probleme de învățare;
- exersarea, în practica educațională curentă, de către părinții din grupul țintă a unor strategii de optimizare a comunicării, relaționării în vederea diminuării cu succes a frecvenței și intensității conflictelor în familie.
- Realizarea rețelei de suport între părinții din grupul țintă pentru schimbul de bune practici și pentru oferirea ulterioară a unui nou modul de consiliere și a unor materiale suport adresate familiilor care au copii cu TSI.

ARGUMENT

Destinul individual, ca și cel familial sunt strâns împărtășite cu traectoria socialului și cu cea a valorilor cultural-spirituale. În ziua de azi căsătoria și familia ne oferă un tablou diversificat și greu previzibil în evoluția sa. Majoritatea oamenilor își desfășoară cea mai mare parte a vieții în cadrul unei structuri familiale sau de model familial, recunoscute sau nu instituțional sub numele de căsătorie. Relațiile dintre un bărbat și o femeie, în cadrul și în afara căsătoriei, ca și relațiile dintre părinți și copii sunt mult mai complexe decât le-ar putea reda orice definiție. Putem fi căsătoriți, divorțați, văduvi, celibatari, putem trăi „împreună cu cineva”, pe „lângă cineva” sau „printre relațiile cuiva”.

Una din teoriile ce încearcă să explice regresul înregistrat de familia nucleară, privit prin prisma numărului în creștere a cuplurilor conjugale disfuncționale, se referă la accentuarea idealurilor individualității. Individul se îndreaptă către un stil de viață bazat pe o relativă izolare față de restul semenilor, impunând între el și aceștia o anume distanță „creându-se și o mică societate pentru folosul său și lăsând marea societate în seama ei”. Regresul familiei nucleare se referă la schimbările din mediul social. Se pot aminti câteva fenomene și procese sociale obiective, considerate răspunzătoare de modificările survenite la nivelul structurii și funcțiilor familiei:

- angajarea femeilor în activități extrafamiliale, care influențează nivelul fertilității, funcțiile economice și socializatoare ale familiei, rata divorțialității și diminuează autoritatea masculină;
- procesul migrării, care contribuie la spargerea modelelor tradiționale de viață familială.

Calitatea vieții circumscrisă starea și evoluția familială, nu numai ca model instituțional, conștiință de istoria organizării sociale, dar mai ales ca model interacțional dinamic, viu, deschis și dramatic transformativ, în perspectiva producerii, modelării și autorealizării ființei umane. Calitatea vieții familiale este determinată atât de exterior - cadru social: cultural, nivel de satisfacere a nevoilor materiale (de la hrană și spațiu locuibil, la buget, confort, posibilități de consum cultural și trai civilizat) - cât și din interior (calitatea relațiilor interpersonale). Aceasta din urmă poate fi estimată, prin intermediul mai multor indicatori subiectivi, dar al căror impact este esențial în orice predicție familială:

- climatul socio-afectiv, „bunăstarea sexuală”;
- autenticitatea și completitudinea comunicării între parteneri și copiii lor;

- păstrarea unui echilibru dinamic între fuziune și autonomie psihologică;
- fluentă granițelor intergeneraționale;
- coerență și consensul modelelor de rol conjugal și parental oferite copiilor în procesul de educație;

- gradul de confort și securizare psihică, rezultat din sentimentul apartenenței familiale ca antidot al singurătății și abandonului dezechilibrant;

- sănătatea psihică și somatică a membrilor familiei;
- capacitatea de păstrare și transmitere a modelelor spiritual-valoare pozitive, psihosociale.

Astăzi familia rămâne familie în măsura în care se poate asigura o igienă psihomorală și o terapie psihosocială continuă a membrilor săi, în măsura în care ea își dezvoltă resursele de a face față stresurilor multiple (externe și interne). Ea își păstrează integritatea și longevitatea numai în măsura în care le conferă membrilor săi o recunoaștere a valorilor și a autodezvoltării.

În ultima vreme datorită creșterii fenomenului de instabilitate - divorțialitate corelat cu numărul scăzut al căsătoriilor, familia se află într-un pericol bazat pe dezinstiționalizare și denuclearizare. Ca o consecință imediată este prezentă fragilizarea, psihosociopatologizarea relațiilor dintre soți în special dintre părinți și copii. Există o tendință clară la înmulțirea unor noi modele (coabitarea, căsătoria deschisă, monoparentalitatea, semicasnicia, celibatul) sau pseudo-modele familiale (grupul comunitar, căsătoria între homosexuali) ca alternative ale stilului de viață maritală. Aceste „disfuncții” familiale pot periclită echilibrul psihologic și social al consorților sau ex-consorților, dar mai ales al **copiilor** acestora, care sunt programați la imaturitate socioafectivă și vor fi tentați să nege valorile conviețuirii familiale.

Cauzele acestui proces trebuie căutate în miezul formării personalității, în dificultățile ei de maturizare psihologică (afectivă, socială, morală, spirituală), în ignoranța sa relatională, în absența unei minime culturi a relațiilor satisfăcătoare și civilitate între sexe. Dar și condiția socio-economică sub nivelul satisfacerii nevoilor bazale de siguranță și sănătatea biologică și psihică, corelate cu un sistem educativ-instrucțional incomplet sau deficitar, sunt de natură să accentueze, să întrețină și să agraveze deficitele adaptative sociofamiliale.

O familie „bolnavă”, din punct de vedere interpersonal, generează, în perspectivă, o societate fragilă din punct de vedere psihosocial.

"Familia - colecție de povești"

MAPA CONSILIERULUI

- 1. Proiectul avizat*
- 2. Programul de consiliere*
- 3. Anexe*
- 4. Model de invitații pentru părinți*
- 5. Protocol de colaborare*

2. PROGRAM DE CONSILIERE PENTRU PĂRINȚI "FAMILIA - COLECȚIA DE POVEȘTI"

1. Familia mea - povestea începe așa: ...

Cu ajutorul ppt-ului ghidați părinții în reamintirea începutului formării propriei familii - întregul traseu - reamintirea pașilor - întâlnirea celor doi, formarea cuplului, apoi a familiei, apariția primului copil, cum au experimentat maternitatea, paternitatea, respectiv parentalitatea, cum și-au asumat rolurile, ce schimbări s-au produs în fiecare, cum le-au percepțut, cum sunt granițele cu familia extinsă, ce tip de părinte se consideră, ce fel de părinte ar dori să fie și e în realitate,

Fiecare părinte își va realiza propria planșă - cartoane colorate, postit-uri pe care să noteze date personale, amintiri,...le vor completa acasă cu poze din albumele de familie.

Puneți accent pe modul cum și-au asumat parentalitatea și cum își exercită rolul de părinte, precum și pe flexibilitatea granițelor dintre cuplu - copii - familia extinsă, pattern-ul de reguli din familia nucleu și modul cum se iau deciziile, dar și pe distribuția puterii în cuplu.

Preocupați-vă ca toate noțiunile explicate să fie clare pentru fiecare părinte și propuneti-le pentru viitoarea întâlnire să completeze cu câteva poze din arhivele personale planșele realizate în această ședință și să împărtășească cu soțul/ soția ce au făcut în prima ședință.

Realizați un joc prin care să primiți feed-back-ul pentru activitatea desfășurată (ex. să rugați participanții să ofere un emoticon în funcție de starea pe care o au la terminarea activității și oferiți și dumneavoastră în aceeași manieră feed-back participanților).

2. Imi înțeleg bine copilul?! Ce știu, ce-ar trebui să știu despre el?!

Valorizați temele aduse de părinții participanți. Prezentați-le proiectul și explicați-le în ce constau activitățile, cum se vor desfășura și ce informații vor primi, pe care le vor aplica în diverse situații.

Fie printr-o discuție liberă, fie prin binecunoscutul joc "Copacul așteptărilor", părinții sunt invitați să-și exprime așteptările vis-a-vis de aceste întâlniri din cadrul proiectului.

În continuare, veți afișa pe ecran o fișă cu tabloul dezvoltării fizice, intelectuale, afective corespunzătoare vîrstei copilului său.(vezi anexe). Părintele va fi invitat să parcurgă și să bifeze ce a aflat nou despre dezvoltarea copilului, sau să spună ce particularități are propriul copil și nu le-a regăsit în fișă. Este de preferat să încurajați interacțiunea părinților, să-i sprijiniți să se exprime cât mai deschis și să facă schimb de informații între ei pe marginea acestei teme.

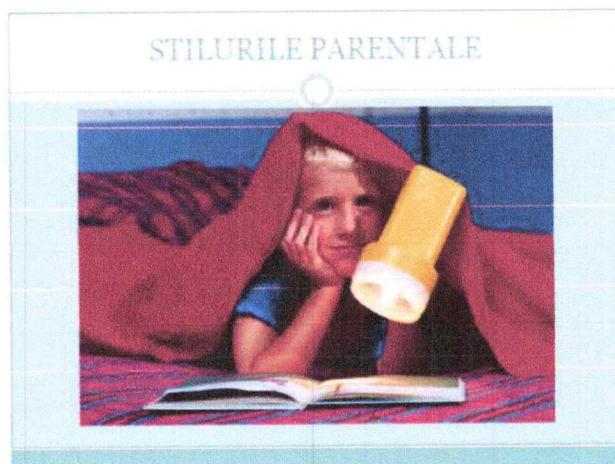
Veți bifa pe tabelul afișat pe ecran în funcție de ce se discută, rând pe rând, toate caracteristicile generale ale dezvoltării copilului de vârstă respectivă. De asemenea puteți nota și aspecte pe care părinții le-au exprimat ca și particularități în dezvoltare descoperite la proprii copii.

Proiectați ppt-ul "Copilul preferat" și stabiliți astfel legătura cu următoarea temă de discuție - stilul parental.

Pentru a stabili de la ce nivel plecați în expunerea temei, puteți realiza un brainstorming pe această temă - cereți-le să noteze ce le vine în cap când aud sintagma "stil parental" pe o hârtie și ce fel de părinte cred că sunt - pe cealaltă hârtie. Se expun și se discută.

Cu ajutorul ppt-ului 2 "Stilurile parentale" explicați care sunt caracteristicile și consecințele fiecărui tip de stil adoptat de părinte. După încheierea expunerii puteți evidenția că în anumite situații este indicat adoptarea unui anume stil parental, că nu există manifest decât un stil predominant în conduită părintelui. Apoi veți concluziona, notând pe o coală mare de hârtie, afișată pe ecranul calculatorului care sunt caracteristicile celui mai potrivit stil parental.

Un rol deosebit de important în educarea copiilor este modul cum părinții reușesc să stabilească, respecte și controleze sistemul de reguli în viața propriei familii.

În continuare vă propun să discutăm despre pașii pe care îi respectăm în stabilirea unei reguli, cum negociem cu proprii copii să le respecte, cum monitorizăm acest lucru și cum disciplinăm pozitiv în funcție de consecințele comportamentelor lor.(vezi anexele).

Mult timp am fost obișnuită să educăm aplicând pedepse și sancțiuni, adică metode de constrângere. De cele mai multe ori acestea sunt eficiente pe termen scurt, sunt cu greu asumate de copii, și nu putem controla dacă în absența noastră copiii se comportă la fel cum ne-am dorit. Acest mod de disciplinare are beneficiul că îi ajută pe copii să conștientizeze care sunt

consecințele, urmările comportamentelor nedorite și îi face să-și asume regulile și comportamentele dezirabile. Asumarea implică durabilitate și calitate conduitei copilului.

(ex. ... ”pe vremea mea”... preluarea modelelor parentale,... le valorizăm prin propriul nostru comportament - ”ca să știm tabla înmulțirii la perfecție, tata ne așeza în rând pe toți și ne întreba pe sărite, cine greșea întindea mâinile și primea câte o vargă peste ele, de ne trecea toate cele și parcă tot ce mai știam se ștergea din minte”,... ” mama îmi explica o dată, de două ori cu voce răbdătoare, însă simteam cu crește tonul vocii, apoi mă însfâcă de păr și începea să tipă la mine că-s bătut în cap și prost ca unchiul Mitică,... că a pedepsit-o Dumnezeu cu asemenea tăntălău de copil,... ”,...cereți exemple asemănătoare de la părinți!

(din copilăria lor sau din experiența lor de părinți).

Comportamentul uman poate fi explicat astfel: **antecedentele** (stimulii din mediul intern și extern), care **declanșează un comportament** (dezirabil sau nu), acesta fiind urmat de **consecințe** (întărirea pozitive sau negative). Întărirea are scopul de a crește frecvența unui comportament.

Rolul regulilor este de a clarifica, de a comunica modul de conduită adecvat într-o anumită situație (ex. cel puțin o dată pe săptămână luăm masa împreună - bun prilej de a comunica, conversa, de a păstra unitatea și stabilitatea familiei).

Vă ofer un model de a stabili reguli în familie: (vezi anexele).

Sugerați-le părinților ca acasă, toți împreună, să recapitulați și eventual îmbogațiți, renegotiați setul de reguli și consecințe ale nerespectării lor în familia dumneavoastră.

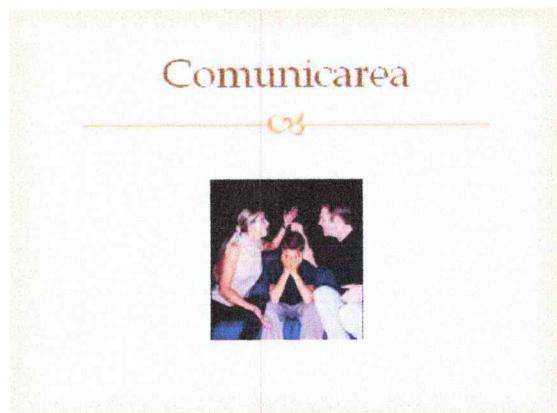
În încheierea activității puteți evidenția aspectele care v-au impresionat plăcut, puteți solicita părinților să specifică și ei de ce au fost impresionați pe parcursul activității, sub forma unui joc sau prin discuții libere. Trimiteti materialele utilizate pe adresele de e-mail ale fiecărui părinte sau pe WhatsApp sau alte materiale pe care le-ați realizat dumneavoastră și se pretează pentru această temă.

3. Despre disciplinarea pozitivă

Întâlnirea aceasta este cea mai așteptată și poate mai importantă decât celelalte pentru că răspunde nevoii părinților de a-și disciplina copiii și îi pune în postură de a exersa și dezvolta niște abilități parentale. Prin urmare, anticipând avalanșa de intervenții din partea lor va fi de dorit să vă organizați riguros fiecare moment al activității.

Începeți activitatea prin a spune că îi veți sprijini în identificarea și exersarea ”armelor necesare” sub forma informațiilor despre comportamentele propriilor copii și a recomandărilor practice de intervenție în situații specifice. Ei sunt cei care-și duc ”războiul”.

Îmbunătățirea comportamentului copilului depinde de modul în care aceste competențe sunt exersate în viața de zi cu zi de către fiecare părinte.

În orice situație conflictuală se pleacă de la comunicare defectuoasă. Puteți folosi ppt-ul de mai sus pentru clarificare. Rugați-i să noteze cum au reacționat ultima oară la o poznă a copilului. Discutați despre aceste bariere în comunicare și cum ar trebui construit un mesaj asertiv, exersarea lui câteva minute.

Oferiți părinților o bucată de hârtie și rugați-i să deseneze, odată cu dumneavoastră, ceea ce aud. Nu arătați desenul dumneavoastră și rugați-i ca nici ei să nu arate unul altuia desenul. Apoi, rugați-i să deseneze: un cerc, un pătrat și 4 dreptunghiuri, fără a da indicați cu privire la modul și locul în care să fie așezate în pagină. După finalizarea exercițiului, prezentați desenele și observați dacă sunt diferențe.

Discutați cu părinții cum au realizat desenul, care consideră ei că sunt cauzele diferențelor, atrăgând atenția asupra faptului că fiecare are propriile convingeri și viziuni asupra unor lucruri, iar acest lucru le influențează activitatea. Explicați părinților că acest lucru se întâmplă și în ceea ce privește creșterea și disciplinarea părinților. Oferiți un exemplu în care același comportament poate fi "tradus" diferit de fiecare părinte pe baza convingerilor sale. Explicați părinților că există mai multe cauze care pot influența modurile de creștere și disciplinare ale copiilor. Recomandați părinților să fie atenți la nevoile copilului, la achizițiile specifice vârstei, fiind realiști și adaptați vârstei copilului. Oferiți părinților câteva informații despre modul în care propriile convingeri despre modul de creștere și disciplinare a părinților, îi pot influența în acest proces. (vezi anexele)

Important:

- Explicați părinților că este de înțeles să aibă propriile convingeri, valori, idei, pe care își bazează acțiunile și că nu le cereți să renunțe complet la acestea.
- Discutați că este recomandat să fie deschiși informațiilor din jur, să cerceteze posibile cauze etc. și să identifice mai multe alternative într-o situație.
- Discutați cu părinții despre importanța diferențierii dintre comportamentul nedorit și copil.
- Recomandați părinților să reacționeze la comportament, și nu la copil. Aceasta trebuie să știe mereu că este iubit indiferent de situație și că un comportament poate să nu fie acceptat, nu el ca persoană.
- Semnificațiile pe care le atribuim unui comportament și modul în care percepem și interpretăm contextul în care apare comportamentul copilului determină tipul de reacție emoțională și comportamentală într-o situație anume.
- Explicați părinților faptul că un comportament al copilului este o reflecție a abilităților pe care le au dezvoltate până în acel moment. Pe baza observațiilor, părinții pot interveni.

Veți afișa cele două scheme de interpretare a comportamentului copilului și le veți propune să exemplifice după modelul oferit. Pentru a înțelege mai bine rolul interpretării, propuneți următorul exercițiu: împărtăți părinții în grupuri și rugați-i ca, pe baza experienței, să identifice o situație în care copilul a manifestat un comportament nedorit. Rugați-i să analizeze situația urmând ambele variante din schemele date și să treacă situația prin toți pașii dați. Discutați fiecare situație, atât cu interpretarea comportamentului, cât și cu identificarea cauzei reale a acestuia, rugând părinții să vă spună părerile lor despre cele discutate.

Comportamentul copilului (Ex. aruncă jucăriile pe jos)

Interpretarea

(Ex. Copilul ăsta nu înțelege să nu mai arunce jucăriile pe jos.

Face intenționat ca să mă enerveze.)

Emoția

(Ex. furie, enervare, ostilitate, depresie)

Reacție

(Ex. îl pedepsesc - lovesc ca să înceteze)

Comportamentul copilului (Ex. aruncă jucăriile pe jos)

Interpretarea

(Ex. Copilul nu știe cum să facă altfel; nu are abilități dezvoltate.)

Emoția

(Ex. calm și interes pentru dezvoltarea abilităților)

Reacție

(Ex. îl atrag atenția că nu astfel procedăm când ne jucăm. Îl arăt cum trebuie să pună jucăriile când se joacă. Îl propun să exersăm pe viitor această abilitate - jocuri, exerciții,...)

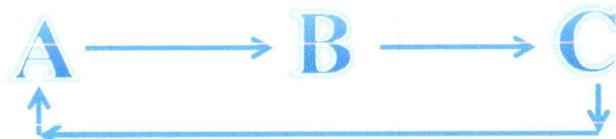
Studiu de caz:

"George este un băiat de 4 ani care este afară și se joacă cu prietenii lui; la un moment dat, unul dintre prieteni spune un cuvânt obscen pe care l-a auzit la "televizor", iar ceilalți încep să râdă. George merge acasă unde îi găsește pe bunicii lui; după ce vorbește puțin cu ei George repetă cuvântul obscen, bunicii râd, după care el fuge în cameră. Au trecut deja 4 săptămâni, iar părinții lui George sunt îngrijorați deoarece el foloseste constant cuvântul obscen doar în prezența musafirilor".

Discutați cu părinții care este comportamentul nedorit, ce s-a întâmplat atunci când a apărut acest comportament și care sunt factorii care mențin comportamentul.

Explicați părinților modelui ABC:

- Comportamentul copiilor apare în prezența anumitor factori sau într-un anumit context denumit- ANTECETEND (A).
- COMPORTAMENTUL (B) are anumite CONSECINȚE (C), urmări, care mențin sau nu acel comportament.

Oferiți informații despre fiecare componentă a modelului (anexa 1).

Copiii învață foarte repede principiile funcționării comportamentului uman: dacă fac comportamentul X, atunci primesc Y. Sau dacă fac comportamentul X, atunci evit Z. Identificarea antecedentelor și consecințelor unui comportament este esențială dacă părinții și doresc să dezvolte sau să eliminate un anumit comportament.

Rugați părinții să analizeze comportamentul discutat în studiu de caz, pe baza întrebărilor din modelul de mai jos:

Situată	Antecedente depărtate	Antecedente imediate	Comportament	Consecințe	Efect
	S-a întâmplat ceva deosebit în această perioadă care ar putea influența comportamentul ?	Când apare? Unde apare? Cu cine apare? Când nu apare? Unde nu apare? Cu cine nu apare?	Cuvântul obscen	Ce se întâmplă imediat după? Reacția adultului și a celor din jur. Reacția copilului.	
George spune un cuvânt obscen				Reacția musafirilor – ei râd atunci când George folosește acel cuvânt	Încurajarea Comportamentului nedorit

Analiza antecedentelor și consecințelor unui comportament reprezintă primul pas în modificarea sau învățarea comportamentală. Un comportament se menține dacă este urmat de întâriri imediate și pozitive. Consecințele pe termen lung NU modifică comportamentul prezent.

4. Familia mea - povestea mea

Este ultima activitate din proiect și vă invit să finalizăm povestea pe care am început-o, fiecare despre propria familie. Folosindu-vă de toate materialele realizate de fiecare părinte, de cartoane colorate, markere, lipici, benzi adezive, etc. să-i îndrumați pe fiecare în parte să dea o formă poveștii personale - forma unei cărticele, a unui afiș, colaj, ... etc. Povestea poate conține și mesaje / fragmente scrise de mână de părinți - anumite amintiri, situații care au marcat formarea/existența familiei respective, simboluri, poze, fișele complete - fragmente din fișele acestora,... Totul se lucrează într-o atmosferă relaxantă, destinsă, plăcută - încercați să vă folosiți de fiecare moment în parte pentru a recapitula ceea ce ați făcut în proiect (puteți să afișați pe ecran cuprinsul fiecărei activități și cele mai importante informații pe care le-ați oferit.

Este momentul realizării:

- unei expoziții - dacă părinții sunt de acord să-și expună lucrarea;
- pozelor din timpul activității, de final;
- impresiilor și concluziilor - care pot fi înregistrate (sub forma unui interviu realizat de consilier);
- unor mesaje care doresc să rămână pentru ceilalți participanți.

Le puteți sugera ca fiecare să-și continue povestea, sub forma aleasă, sau altfel, cooptându-i pe toți membrii familiei în realizarea ei și să-și fixeze o anumită perioadă - vacanță, concediu - în care să poată participa toți membrii familiei (momente pe care le pot intitula chiar așa - *Povestea familiei mele*).

ANEXE

PEDEAPSA este un comportament care umilește, aplicată de către cel puternic celui slab.

Atunci când cineva pedepsescă vrea să îi arate celui pedepsit că îl consideră **vinovat**.

Când PEDEPSIM.....

Deseori părintele se simte vinovat.

Copilul va transfera responsabilitatea consecințelor asupra părintelui.

Accentuează polii forță – supunere.

Copilul va fi mai puțin comunicativ cu părintele.

Copilul își va pierde încrederea în părinte.

Copilul își va asuma același model bazat pe pedepse de disciplinare când va deveni părinte.

Exemple situații:

- Doi frați se ceartă de la o jucărie. Sunt rugați de către părinte să împartă și să se joace împreună. Cearta copiilor continuă. Consecința logică este.....părintele ia jucăria.
- Copilul vrea să se plimbe cu bicileta. Părintele îl roagă să își pună casca. Copilul refuză. **Consecința logică** este.....părintele ia bicicleta pentru jumătate de oră.

Puteți continua cu astfel de exemple pentru ca părinții să înțeleagă la ce se referă consecințele logice.

Consecințele logice sunt rezultatele firești ale unor anumite comportamente. Sunt mai eficiente în cazul problemelor comportamentale care nu apar adesea. În cazul în care copilul nu urmează o regulă sau nu ascultă, părinții pot alege consecința adecvată pentru situație. Pot îndepărta activitatea sau jocul care reprezintă centrul problemei. Consecințele sunt mai eficiente dacă sunt de scurtă durată (5-30 minute consecința se poate prelungi pentru o problemă care se repetă în aceeași zi). Consecința logică îl ajută pe copil să învețe să-și asume responsabilitatea pentru propriul comportament și să învețe auto-controlul.

Pașii recomandați părinților care vor să aplique consecința logică:

- 1. Îndepărarea activității:** acționați imediat ce apare problema; ignorați orice plângeri și nu vă certați cu copilul pe acestă temă. Explicați de ce luați jucăria sau activitatea. Ex: *Nu ai împărțit puzzle-ul, acum îl iau pentru 5 minute.*
- 2. Reluarea activității** - nu uitați să vă respectați promisiunea de a da jocul înapoi, după expirarea timpului. Lăsați copilul să reia activitatea pentru ca acesta să aibă ocazia să arate că a înțeles și că procedează așa cum ar trebui. Pentru a preveni repetarea problemei comportamentale, încercați să ajutați copilul să rezolve problema. De exemplu: ajutați-l să stabilească cine se joacă primul.
- 3. Aplicați o altă consecință dacă este necesar:** dacă problema se repetă după ce ați lăsat copilul să reia activitatea, continuați prin îndepărarea activității pe termen mai lung.

Ignorarea planificată

Înseamnă ignorarea intenționată a copilului când apare o problemă minoră de comportament. Metoda este extrem de utilă, mai ales când copilul manifestă comportamente nedorite doar ca să obțină atenție, cum ar fi grimase, vocea prefăcută etc. Dacă aceste probleme minore sunt ignorate, copiii învăță că nu mai pot obține atenție dacă se comportă astfel.

Este recomandat ca atunci când părinții hotărăsc să ignore un comportament, să fie pregătiți să reziste până când acel comportament încetează. În cazul în care copilul își intensifică comportamentul, iar părintele crede că nu mai poate ignora și îi dă atenție copilului, acesta din urmă poate învăța că dacă își menține comportamentul nedorit și insistă, până la urmă obține ceea ce vrea.

Atunci când părinții aplică ignorarea planificată, este recomandat să nu vorbească cu copilul, să nu îl privească, să rămână calmi și să transmită că sunt calmi (limbaj corporal), chiar dacă este posibil ca acel comportament nedorit să se intensifice. Odată ce comportamentul nedorit încetează și copilul are un comportament acceptat, părinții îi pot da atenție și îl pot lăuda.

Este foarte important ca părinții să aplice această strategie doar pentru comportamente minore, care nu îl pun în pericol pe copil. Se recomandă ca părinții să nu ignore probleme precum comportamentele violente.

Pași planificare situație risc

1. Pregătește în avans

- Vorbește cu copilul tău înainte de a începe activitatea. Spune-i unde veți merge, ce se va întâmpla, durata etc.
- Alege momente pentru activitatea propusă care să nu se suprapună rutinelor copiilor sau altor activități plăcute (când copilul trebuie să doarmă, să mănânce etc.);
- Nu adu copilul care e obosit sau bolnav în magazin. Dacă copilul este flămând, hrănește-l înainte de a merge la magazine.
- Dezvoltă um „limbaj al semnelor” acasă cu copilul - semne care să însemne „Stop”, „Vino aici”, „Fii atent.” Folosește-le în public. Copilului tău îi va plăcea jocul, iar străinii vor fi impresionați.

2. Discută despre reguli

- Spune-i copilului tău ce dorești ca el să facă cât timpul activității;
- De exemplu, în magazin sau în restaurant:
 - „Mergi lângă mine”
 - „Ajută-mă să aleg legumele”
 - „Întrebă înainte să pui mâna pe ceva”
- Discutați despre ce se întâmplă în cazul în care regulile se respectă și ce se întâmplă dacă nu sunt respectate. Stabiliți recompensele și consecințele.
- Gândește-te la **activități interesante** pe care să le propui copilului pe durata activității:
- Dă-i copilului tău o preocupare în timp ce tu faci cumpărături
- Ia cu tine o gustare, o jucărie sau o carte de povesti pentru a-ți păstra copilul ocupat în timpul călătoriei pentru cumpărături;
- Pentru un copil mic, leagă-i o jucărie preferată de mânerul căruțului de cumpărături;

- Cântați încet un cântec împreună cât timp împingeți căruciorul sau inventați un cântecel împreună;
- Roagă-l pe copilul tău să-ți spună numele tuturor lucrurilor din cărucior - toate produsele din carne, legumele, pastele făinoase, fructele și produsele din lapte.

3. Răsplătește comportamentul care-ți place

- Laudă copilul mereu când are comportamentele dorite;
- Oferă recompensele promise;
- Joacă-te cu copilul;
- Lasă-l să te ajute, alegând lucrurile pe care le cumpărați.
- Încurajează-l să vorbească, să observe, să asculte și să gândească.
- Planul de recompensare cu puncta și buline de diferite culori: copilul primește un punct sau jeton dacă a respectat regula și i se retrage punctul sau jetonul în caz contrar. Transformați punctele în ceva ce-și dorește copilul - ex. pentru 10 puncte acumulate primește bilet la un film preferat, își cumpără un obiect dorit, etc. sau întăriți prin acordarea unor facilități, activități plăcute, jocuri,...

Preocupări frecvente ale părintilor:

- *"Mi-e teamă să nu fiu prea strict dacă impun reguli copilului meu!"*
O educație excesiv de severă poate crea copilului sentimentul că nu este iubit. Copilul va avea sentimente de inferioritate, va crede că nimic din ceea ce face nu este bine și că faptele sale nu valorează prea mult. El va căuta să evadeze din familie pentru a-și găsi un grup de prieteni care să-l accepte aşa cum este. Stabiliți un set de reguli și consecințele nerespectării lor împreună cu copiii. În acest mod îi responsabilizați și vor respecta într-o mai mare măsură regulile. Afisați aceste reguli și nu faceți excepție de la nici una.
- *"Soțul meu nu este de acord cu regulile stabilite. Mă consideră prea severă!"*
Inconsecvența părintilor în educație îl fac să fie copil confuz și nu mai știe ce să credă, cum să se comporte. Este probabil ca el să caute stabilitatea în altă parte, în grupul de prieteni care are un set de reguli precise, pe care toți le respectă.
- *"Copilul meu este foarte dezordonat. Camera lui arată în ultimul hal. Mi-e și rușine să-l las să invite alt copil acasă la noi..."*
În general, copiii țin cont de părerea celor de-o seamă cu ei. Când un prieten îi spune că are o cameră care arată ca o cocină, mesajul are de vreo zece ori mai multă forță decât cea mai inspirată intervenție părintească.

Despre stabilirea regulilor în familie

1. La început stabilim o singură regulă. După ce copilul o înțelege și o respectă, putem introduce altă regulă (să nu-l zăpăcim impunându-i brusc o serie de reguli noi).
2. Precizăm clar și explicăm copilului motivele pentru care este necesar să stabilim o regulă. Motivele să fie justificate, nu arbitrare ("uite-așa", "de-aia", ...), nu pe autoritate ("așa spun eu sau taică-tău"), nu pe tradiție ("așa e bine, ...").
3. Stabilim regula împreună cu copilul și luăm în considerare posibilitatea de a negocia sau modifica, dacă aduce argumente suficiente. (Dacă nu suntem de acord cu argumentele copilului, ne asumăm responsabilitatea în educația sa și impunem regulile pe care le considerăm potrivite.
4. Explicăm încă o dată copilului regula stabilită.
5. Stabilim împreună care sunt consecințele dacă încalcă regula.
6. Regula se menține atât timp cât se învață comportamentul, apoi se renunță la ea. Copiii au nevoie de foarte multe repetiții și exercițiu pentru a învăța un comportament. Evitați să "vânați greșelile". Dacă regula fixată nu schimbă comportamentul reformulati-o!
7. În cazul nerespectării regulii evitați să-l faceți să se simtă vinovat sau umilit. Cea mai bună alternativă este să așteptați un moment până vă liniștiți și dv. și copilul dv. și apoi vă gândiți la alternative de rezolvare. Greșeala este o oportunitate de învățare.
8. Oferiți copilului constant și permanent întăriri pentru orice progres în comportament.
9. Sprijiniți-vă copilul să observe și învețe consecințele naturale ale acțiunilor sale sau consecințele logice ale unui comportament.
10. Oferiți copilului rutine de comportament - ora de masă, ora de culcare, ora de joacă, de mers în parc, în vizită la prietenii, la cumpărături,..etc.

Model de stabilire a regulilor în familie

Vreau să vorbesc cu tine despre (comportamentul problemă) a să știi cum doresc să te comporți în legătură cu această problemă.

Consider că (regula), pentru că (motivele regulei)

Astfel, pot să (comportamentul în cadrul limitelor),
însă nu poți să (comportamentul în afara limitelor)

Respectând această regulă, (consecințele,...)

Ai înțeles?..... Ești de acord?.....(spațiu pentru negociere).....

Totul e clar?

Redefinesc regula.

Final. A intrat în funcțiune noua noastră regula!

MESAJE DE TIP „EU”

Invitație la dialog

1. De exprimare

Constată în exprimarea deschisă a unor păreri, idei, gânduri, sentimente: „**Eu vreau să.....**”;

„**Mie mi-ar plăcea să.....**”

Exemplu: „**Eu vreau să iei școala mai în serios**”

2. De răspuns

Răspunsul pe care îl oferim este necesar să fie clar, precis și argumentat:

„**Da..... deoarece.....**”; „**Nu..... deoarece.....**”

Exemplu: „**Da, poți pleca în excursie deoarece în ultima săptămână ți-ai îndeplinit toate sarcinile**”.

3. De prevenire (întâmpinare)

Constată în enunțuri în care facem cunoscute dorințele, trebuințele și așteptările pe care le avem de la ceilalți: „**Mi-ar plăcea să deoarece**”; „**Aștepț de la tine..... pentru că.....**”.

Exemplu: „**Aștepț de la tine să-ți faci ordine în cameră pentru că ești destul de mare**”.

4. De confruntare

Mesajul remarcă emoția declanșată de un comportament al altrei persoane.

Comportament emoție

Exemplu: „**Dacă tu mai lipsești de la școală ar însemna să mă cheme din nou diriginta, ceea ce ar face ca eu să fiu furioasă și nemulțumită**”.

5. De apreciere

Sunt enunțuri pozitive, complimente, laude pe care le oferim persoanelor din jurul nostru.

Exemplu: „**Ai lucrat foarte bine azi**”

„**Sunt foarte mulțumită că nu ai mai lipsit de la școală**”.

Portretul preadolescentului

Cititi cu atentie textul, notand in dreptul fiecarei idei unul din semnele de mai jos:

	+	-	!	?
Sunt de acord	Nu sunt de acord	Este ceva nou pentru mine	Doresc sa afli mai multe despre acest aspect	

Are intre 11 - 14 ani

A crescut dintr-o dată (peste noapte, ca din apă) în înălțime și greutate. Uneori se plâng de dureri de oase și musculare, pare anemic și stângaci în mișcări, mâinile fiind mai lungi decât trunchiul, nasul disproportional în raport cu fața, întreaga conformație lăsând impresia unei fizuri deseitate. Din cauza hainelor vesnic mici are o stare de disconfort.

Poate să aibă coșuri, transpiră foarte mult și miroase neplăcut. Își apare păr peste tot și are vocea în schimbare.

Dacă e fătă, au început să-și crească sânii, apare prima menstruație (sau urmează...)

Dacă e băiat este foarte preocupat de dezvoltarea organelor genitale, se compară cu alți băieți, părerea acestora având o mare influență.

A devenit mai rușinos, mai pudic față de părinți sau persoane de sex opus, când se discută despre aspecte "delicate" ale înfățișării sale sau ale modificărilor fizice apărute.

E preocupat de felul cum arată: se spală mai des, uneori exagerând grijă pentru freză și vestimentație (se schimbă de mai multe ori când vrea să iasă din casă).

Cum se simte?

Uneori e foarte vesel, râde din orice, iar alteleori are momente de oboseală, de apatie. Trăiește intens atât bucuriile, cât și nereușitele. Copilul seamănă cu un cactus. Are nevoie mare de afecțiune, dar își ascunde sentimentele, apărându-se de lumea exterioară. Deseori este anxios (are frici, fără motiv), are antipatiu față de unii colegi, poate fi instabil, iritabil și exploziv în manifestarea unor emotii.

Uneori are reacții violente, de furie sau de plâns, pentru că ulterior, dacă este ajutat de adulți, să redevină calm.

Simte nevoia de a-și exterioriza propriile trăiri, de cele mai multe ori prin imagini și idei artistice, prin poezii, schițe, povestiri.

Cum învăță?

Începe să gândească logic, analizează situațiile, evenimentele personale sau propria persoană, mai mult și mai profund, dar acest proces este puternic influențat de mediul în care se dezvoltă.

Nu mai învăță mecanic, nu mai "tocește", învăță doar ce îi face plăcere (fie datorită subiectului sau materiei, fie datorită profesorului).

Poate avea rezultate mai proaste la școală, își poate pierde interesul față de învățătură.

Acordă mai mult timp, interes și atenție pasiunilor și activităților de timp liber (sport, dans, muzică, jocuri pe calculator, modă, internet...)
<p>Cum se comportă cu părinții?</p> <p>Total diferit. Nu mai vrea să stea de vorbă, nu mai spune totul părinților. Nu le mai împărtășește nimic, zicând că oricum nu vor prinde. E introvertit, negativist, se cără din orice și vrea să-și impună propriile reguli. Se eschivează de la înăperearea obligațiilor curente.</p> <p>Suportă cu greu autoritatea părinților, cu care se contrazice chiar și în cele mai banale situații. Poate fi foarte îndărătnic chiar și atunci când înțelege că nu are dreptate.</p> <p>A devenit irascibil, agresiv, greu de controlat. La orice replică răspunde grosolan. La orice sfat reacționează invers.</p> <p>A devenit "incomod", cu el te poti înțelege greu, nu-ți este foarte clar cum să procedezi în anumite situații.</p> <p>Vorbește mai tot timpul la telefon. Casa e plină de prietenii permanent. Ascultă muzică cu volumul dat la maxim deranjând vecinii.</p> <p>Este foarte curios față de tot ce-l încunojoară, are o putere nevoie de a cunoaște și de a înțelege fenomenele lumii naturale și sociale.</p> <p>Este foarte independent, are inițiative personale (pozitive sau negative: chiul, abandon școlar, violență fizică sau/ și verbală, fuga de acasă,..)</p> <p>Simte nevoia de a lua singur hotărârile.</p> <p>Este deseori nemulțumit, datorită dorinței de a "arde etapele", de a se maturiza, de a fi "cineva" de aici rezultând pendularea între nehotărâre și luarea deciziilor.</p> <p>Se teme de: animale, abandon, întuneric, schimbări de aspect fizic (obezitate, proporții datorate creșterii naturale, coșuri,...), critica părinților - cicaleală,...</p>
<p>Cine sunt prietenii lui?</p> <p>Relațiile de prietenie devin mai trainice și mai apropiate, având cel mult 2 -3 prieteni și fiind trăite foarte intens, orice rupere a prietenilor fiind resimțită ca o adeverată tragedie.</p> <p>Prin relațiile de prietenie pe care le stabilește, copilul își satisfac unele trebuințe de integrare socială, de apartenență la grup, de supunere sau dominare și nevoia de a fi afectuos cu ceilalți.</p> <p>Este mult mai sensibil și mai receptiv la influențele grupului de prieteni sau a persoanelor de aceeași vîrstă, în detrimentul familiei.</p> <p>Dacă se simte neglijat, neînțeles, ignorat reacționează violent față de grup și față de membrii acestuia, pentru a atrage atenția asupra lui.</p>
<p>Dacă este respins de un grup, se poate îndrepta spre alt grup, inclusiv spre un grup predispus la comportamente antisociale (infracțiuni, violență, consum de droguri,...), situație în care se conformează la regulile grupului, indiferent dacă acestea sunt în acord sau nu cu propriile convingeri sau cu părerea familiei.</p>

Portretul copilului mic

Cititi cu atentie textul, notand in dreptul fiecarei idei unul din semnele de mai jos:

+	-	?
Sunt de acord	Nu sunt de acord	Este ceva nou pentru mine Doresc sa afu mai multe despre acest aspect

Are intre 3 - 5 ani

La 3 ani, copilul masoara, in medie intre 90 si 96 de centimetri. Cantaraste intre 13 si 16 kg.

A dobandit integral simtul echilibrului si poate sa stea intr-un picior, sa loveasca o minge, sa meargă cu spatele sau sa meargă drept de-a lungul unei linii.

La trei ani, copilul isi plaseaza mama in centrul vietii sale afective. Tata este preferat in special pentru anumite activitati precise.

Baietii au descoperit placerea de a-l implica pe tatic in manevrarea masinutelor, a trenulelor si a constructiilor de lego. Fetitele incep sa fie atrase de activitatile casnice ale mamicii. Jocurile cu farfurioare sau canute (de plastic) sunt la mare pret.

Apare tot mai puternic, frica de intuneric. Este speriat de aparitiile ciudate (oameni cu masti, personaje pe care le vede la televizor sau pe strada). Incepe sa inteleaga diferenta dintre un personaj negativ si unul pozitiv.

Stie sa se dezbrace singur - desiugur daca are niste hainute care se pot dezbraca usor. Nu va alarmati insa daca nu poate sa isi scoata o bluzita sau un pantalon. Imbracatul si dezbracatul sunt activitati relativ complexe pentru el, iar daca este obisnuit ca parintii sa il ajute la aceste activitati isi capata competitenta mai greu.

Adora baia si nu ii place cand vine momentul de a iesi din apa.

Incep sa constientizeze diferentele intre sexe si vor spune corect: sunt fetita sau sunt baietel.

Cum se simte?

Copilul e tot mai putin incapatatanat si devine de la zi la zi mai cooperant.

Incepe sa inteleaga ce este rabdarea (chiar daca ii displace acest concept) si are primele tendinte sa isi stapanneasca frustarile.

Continua sa-si manifeste atasamentul de un anume obiect care-i confera siguranta (de exemplu o paturica, o jucarie preferata, etc). Este normal si il va abandona atunci cand va fi pregatit sa o faca.

Exprimă bucuria, furia, tristețea, teama, dezgustul, le recunoaște, le înțelege, le poate transmite prin mimică, gestică, manifestă empatie, pentru a se liniști căută totdeauna apropierea fizică a unui adult.

Cum învăță?

Majoritatea copiilor vorbesc bine si cursiv. Utilizeaza un vocabular destul; de bogat - de la **800-1000 cuvinte**. Stiu sa foloseasca atat forme de plural ale substantivelor si verbelor cat si pronume personale. Li plac rimele si poezioarele si stiu sa asculte.

Pune mai multe intrebari decat un avocat. Pentru el, nimic nu este sacru sau intim si unele intrebari va vor lasa cu gura cascata.

Adora sa se joace cu jucariile	
Prin joc învață să compare, să sorteze, să demonstreze perioada asociată greșit cu distrugerea, când în fapt copilul descoperă și își dezvoltă logica.	
Cum se comportă eu către părinții?	
La aceasta varsta, copilul descopera dorinta de a face placere parintilor si sa le fie de folos. A inceput sa descopere umorul, sa inteleaga o glumita si sa asculte fascinat ghicitorii.	
Daca are un frate sau surioara mai mica, incepe sa se instaureze gelozia. Este gelos pe atentia pe care mama sau tata o acorda celuilalt si ar face orice pentru a le-o distrage. De fapt, el este foarte concentrat asupra propriei persoane si nu poate sa inteleaga ca alii mai pot avea alt punct de interes decat persoana lui.	
Cine sunt prietenii lui?	
Daca merge la gradinita, copilul se ataseaza de educatoare si isi doreste sa fie preferat ei. Ii place sa vorbeasca cu ea si sa o asculte.	
In relatii cu alii copii, devine capabil de mai multa cooperare si atentie, stie sa isi astepte randul si intellege sa imparta jucariile cu alii copii.	
La 3 aniiori este foarte normal ca un copil sa aiba prieteni imaginari.	
Dezvoltă și un comportament social, aflând diferența dintre eu și tu, eu și ceilalți.	
Oferă și cere ajutor	
Respecță regulile	
Toleranță situatiile care provoacă frustrare, ceea ce-l ajută să exerseze controlul asupra propriului comportament	

Portretul preșcolarului

Cititi cu atenție textul, notând în dreptul fiecărei idei unul din semnele de mai jos:

+	-	!	?
Sunt de acord	Nu sunt de acord	Este ceva nou pentru mine	Doresc să afu mai multe despre acest aspect

Are între 5-7 ani

Un copil de 5 ani, masoara in medie intre **105 si 111** centimetri si cantareste intre **16 si 20,5 kg**. Fetele se situeaza putin sub aceaste estimari, iar baieti putin deasupra.

Mișcările îi sunt mai coordonate și chiar îi place să arate asta.

Poate învăță să neargă pe bicicletă, să sară coarda, să stea într-un picior, să coboare singur scările, să prindă o mingă sau chiar să joace sporturi de echipă.

E normal să nu poată sta locului o perioadă mai lungă de timp.

I se îmbunătățesc aptitudinile motorii „fine“, cum ar fi legarea șireturilor, închiderea fermoarului sau a nasturilor, pieptănătul. Îi este încă greu să-și taie singur mâncarea cu cuțitul, dar vrea să învețe.

Joaca e mai complexă acum, plină de fantezie și acțiune.

Îi este mai ușor decât până acum să-și împărățească jucările sau alte obiecte cu alții, chiar dacă în continuare va avea o reacție posesivă față de jucările preferate, de pildă.

Vorbește mult, chiar și singur.

Înțelege glumele și ghicitorile.

Înțelege mai multe cuvinte decât poate rosti, dar învață 5-10 cuvinte noi în fiecare zi.

Cum se simte?

Exprimă emoții (bucuria, furia, tristețea, teama, dezgustul), mândria și rușinea verbal și prin gesturi.

Este empathic, se manifestă verbal: *Nu fii supărat! O să treacă...*

Își reorientizează atenția către o altă jucărie/ situație, fără ajutorul unui adult.

Cum învață?

Jocurile cu reguli pot fi încă greu de acceptat: e posibil să-i acuze pe alții că au trișat dacă el nu câștigă.

Poate copia forme simple cu creionul.

Poate copia litere, își poate scrie numele sau chiar poate citi singur.

Face desene mai realiste.	
Poate rămâne atent mai multă vreme. Înțelege concepte simple precum timpul („astăzi“, „ieri“, „mâine“), ce înseamnă anotimpuri,..	
Începe să înțeleagă punctul de vedere al altcuiua.	
Își face mai ușor prietenii.	
Folosește propoziții întregi, mai complexe și poate avea o conversație de tip adult, chiar dacă îi este încă greu să descrie idei sau evenimente mai complexe.	
Cum se comportă cu părintii?	
Îi place să fie încurajat să se miște, să facă sporturi și alte activități recreaționale împreună cu alții copii – asta îi va crea deprinderi precum respectarea rândului, cooperarea, negocierea, corectitudinea.	
Are nevoie să fie inclus în treburile gospodărești (să pună masa, să te ajute să pui rufele curate la loc, să faceti ordine, etc.) – îi vei dezvolta astfel aptitudinile de mișcare și de gândire, precum și capacitatea de cooperare și gândirea, care îi vor fi de folos și la școală.	
Joaca-te cu el zilnic, fie și numai 10 minute pe zi. Asta te va ajuta să-i fi aproape și să știi ce simte și ce gândește, iar lui îi va da încredere în tine și înțețea de a ști că tii la el.	
Cine sunt prietenii lui?	
Se joacă împreună cu alții copii, lucrând la realizarea unui scop comun (cum ar fi construirea unui castel de nisip); veți observa chiar, în majoritatea cazurilor, că preferă să se joace cu alții copii decât singur.	
Încercă să le facă pe plac prietenilor, pentru a fi acceptat.	
Poate copia comportamentul prietenilor și își dorește mai mult apartenența la un grup.	

Portretul școlarului mic

Cititi cu atentie textul, notand in dreptul fiecarei idei unul din semnele de mai jos:

Pot chiar să simuleze cu succes suferința și tristețea mai ales când doresc să ascund ceva părintilor.
Este foarte sensibil la evaluările învățătoarei și aprecierile și admirarea colegilor și părintilor.
Cum învăță?
Are ca activitate principală învățatul și , însoțitoala primară, cunoștințele se acumulează piramidal , având la bază aptitudinile achiziționate de la.
Vocabularul i se dublează, își modifică în mod pozitiv limbajul, prin înșurirea regulilor de gramatică și pronunție, achiziționarea aptitudinilor de scris și citit, învățarea sinonimelor și antonimelor, îmbunătățirea exprimării.
Interesul pentru joc necesită a fi satisfacut zilnic; atracția către tehnică la băieți, placerea lucrului la calculator, dorinta zilnică de a viziona programe TV pentru copii, alcatuirea de colectii care acum sunt eterogene și putin valoroase, dar le pot cultiva spiritul de ordine și disciplina și sustin relatiile de comunicare dintre ei.
Interesul pentru lectură începe să se manifeste începând cu clasa a III-a și a IV-a
Cum se comportă cu părinții?
Înțelege și resimte tot ceea ce se întâmplă în familie, conflicte, certuri, despărțiri. Sunt semnificative pentru copil relațiile pozitive cu părinții sau, dimpotrivă, atitudinile de renegare, de rejectare a unora din părinți.
Dragostea necondiționată a părintilor este un important factor de securizare și sprijin pentru a trece peste dificultăți și unele insuccese.
Cine sunt prietenii lui?
Prietenia se leagă prin apariția unor interese și activități comune.
Își dezvoltă comportamente asemănătoare, preferă același gen de literatură, se exprimă asemănător, au aceleași păreri despre anumite persoane.
Poate deja să aibă proprii lui musafiri și să aibă un timp petrecut cu ei în camera lui. Este momentul să învețe despre ospitalitate, generozitate și intimidare (chiar dacă supraveghem discret ce se întâmplă și intervenim la nevoie, e bine să îl învățăm independență și să îi respectăm propriale relații).
Prietenii legate în timpul copilariei impun un tipar al relaționării cu ceilalți ce va fi păstrat totă viața, precum și o percepție a proprietății aproape egale a celei pe care o cizeleză iubirea și grijă părintilor.
Atunci când unui copil îl lipsesc prietenii sau acceptarea celor de aceeași vârstă, în special în școală primară, acesta este afectat de un sentiment al nedesăvârșirii și al neîmplinirii, deseori în ciuda unor realizări remarcabile.
Grupul de prieteni conferă copilului sentimentul de apartenență, important pentru formarea identității sociale și a imaginii de sine.
Fiind în bună măsură usor de influențat, din cauza unei insuficiente maturizări, copilul poate fi facil atras în relații de prietenie nepotrivite.

Portretul adolescentului

Citij cu atenție textul, notând în dreptul fiecărei idei unul din semnele de mai jos:

+	-	!	?
Sunt de acord	Nu sunt de acord	Este ceva nou pentru mine	Doresc să aflu mai multe despre acest aspect

Are între 14 - 19 ani

Are loc **cea de-a doua fază de dezvoltare a organismului**. Toate aceste transformări au efecte profunde asupra adolescentilor - aceștia nu nevoie de mai multe ore de somn: 9 - 10 ore.

Apar **diferențieri biologice**, precum și **decalaje de dezvoltare** între fete și băieți, iar în plan psihic se **reorganizează relațiile între tinerii de sex opus**.

Cantitatea de țesut adipos le poate face pe fete să fie nemulțumite de corpul lor și chiar să aibă o **imagină deformată despre greutatea corporală**.

La băieți crește pilozitatea facială și pe piept, totodată evidențiuindu-se indicii de calvitie - în cazul existenței unei predispoziții genetice.

În jurul vîrstei de 15 ani activitatea glandei **tiroide** și a glandei **hipofize** este maximă - aceste glande asigură maturizarea fizică și sexuală. Activitatea **glandelor sexuale** se intensifică între 17 și 18 ani la băieți și între 15 și 16 ani la fete. Toate aceste procese biochimice aflate în plină activitate îl fac pe adolescent să aibă **stări schimbătoare** - apetit oscilant, stări de irascibilitate.

Maturizarea oaselor se realizează după elongație, fapt ce îl face pe adolescent vulnerabil la fracturi în special în cazul tinerilor care practică sporturi violente.

Maturizarea și transformările fizice și sexuale sunt complete la majoritatea tinerilor, însă creșterea continuă lent până în jurul vîrstei de **25 de ani**.

Odată cu **incheierea maturării sexuale**, tânărul își stabilește definitiv orientarea sexuală, începe să stabilească relații intime și experimentează sexualitatea mai intens, acestea având acum legătură cu asumarea responsabilității și cu planificarea viitorului.

Creierul adolescent este diferit și nu a atins încă maturizarea unui creier adult, chiar dacă fizic, adolescentul pare un adult.

Cum se simte?

Adolescenții se intreagă pe ei însăși și înțeleg lumea în feluri care diferă dramatic de toate cele de până atunci, de cele copilărești.

Acum au nevoie de explicații care să-i dirijeze, să împuțineze pericolele care vin împreună cu sentimentele foarte intense.

Adolescența este o perioadă a incurcăturilor, și a tulburărilor, și a fantaziilor, ambitiilor, obsesiunilor, visei, furii, ce-l fac să retrăiască precum un copil, sentimentele ciudate datorate schimbării corpului.

Ceea ce simt despre ei însuși constituie o sinteză a experiențelor precedente, a felului în care manifestările lor psihice precedente, din alte faze ale copilăriei, au fost acceptate de părinți.
Își construiesc așa-numitul mit personal, care îi face să credă că trăiesc ceva unic, că nimeni nu poate să-i înțeleagă, că cele pe care le trăiesc și prin care trec nu au mai fost cercetate, experimentate de nimenei.
Creierul adolescentului favorizează gândirea emoțională și impulsivă, în detrimentul celei ratiionale, bazată pe conștiințarea consecințelor și amânarea recompenselor.
Cum învăță?
Din punctul de vedere al capacitatilor de învățare putem afirma că în adolescență creierul este o mașină de învățare (de aceea atenția și implicarea adulților în oferirea de oportunități sănătoase de dezvoltare este esențială).
Trăiește senzatia că "trebuie să învețe ce nu-i place" . În cele mai multe dintre cazuri această neplacere este consecința impunerii, unei mize prea mari pusă pe materia respectivă.
Meditațiile la care-i supun părinții, reduc timpul liber al copiilor , activitățile relaxante sau distractive, încercând să-i determine să se concentreze pe școală. Majoritatea copiilor încep să mîneze că învăță . Acest "nu vreau" este cel mai adesea un "nu pot" pentru că este necesar să tinem seama de multe transformări care se petrec în această perioadă.
Își dezvoltă acum numeroase alte instrumente de activitate intelectuală cum ar fi: capacitatea de argumentare, contraargumentare, demonstrare, elaborare de ipoteze.
Cum se comportă cu părinții?
Vrea să hotărască liber să-și aleagă singur responsabilitățile și serviciile sau treburile necesare și inevitabile, și în același timp se teme foarte tare ca nu cumva să fie obligat să facă acivități în care s-ar simți expus hazului sau desconsiderării altora. Astă-l poate determina, în mod paradoxal, la a prefera sa acționeze în chip nerușinat în ochii celor mari decât să fie obligat la activități care ar parea rușinoase în ochii lui sau ai celor din grupul lui.
Sunt în situații conflictuale permanente din cauza ambivalenței și din cauza începutului independentei ;
Tendința de a se distanța față de părinți, continuă impulsul spre independentă;
Relaționează cu familia ca și adult;
Își doreșc să participe în luarea decizilor și să fie informați despre problemele de familie;
Vor cu adevărat că părinții să fie interesati de activitățile, muzica, activitățile sportive și prietenii lor;
Sunt curioși despre cum erau lucrurile când părinții aveau vârstă lor, inclusiv despre emoțiile avute și greselile făcute.
Cine sunt prietenii lui?
Pentru ei are valoarea lumea celor de aceeași varsta și nu lumea celor mari.
Impulsul de a-și face prieteni și de a se baza pe ei, popularitatea pot fi probleme importante;
Sporescă accesibilitatea rețelelor sociale și se formează noi relații.

<p>Dezvoltă relații mai serioase - cei mai buni prieteni apar în perioada liceului, ei rămânând pentru totdeauna.</p>
<p>Prietenii devin, de fapt, familia adolescentului, intrucât ei petrec foarte mult timp împreună.</p>
<p>Anturajul conținează însă foarte mult, pentru că, în funcție de acesta, un adolescent se va modela într-o direcție sau în alta.</p>
<p>Adolescenții au tendință de a minti foarte mult, dacă au impresia că aşa vor fi acceptați de ceilalți, conturându-și, astfel, o imagine care nu este, de fapt, reală. Un adolescent este pus în fața unui caz în care trebuie să discearnă între un prieten adevarat și unul fals, pentru că la sfârșit să aibă un anturaj bun pentru el.</p>

Vârstă	Interese	Riscuri	Acțiuni
4 – 7 ani	- desene animate - povestiri	-vulnerabilitate	-descurajarea comportamentului agresiv
7 – 10 ani	- seriale pentru copii - povești dramatizate	-vârstă critică pentru dezvoltarea comportamentelor agresive (vârstă de 8 ani)	- explicarea modului de creare a efectelor speciale - eliminarea scenelor de violență prin umor și stări
10– 12 ani	-se ierarhizează interesele de la primele categorii de vârstă - emisiuni și reviste care conțin experiențe de viață (viața vedetelor, modă, muzică, educație sexuală)	-apar tentațiile de a încerca comportamente de viață nesănătoase (tutun, alcool)	-ofertirea de informații corecte și complete și argumentarea unui mod de viață sănătos - ofertirea unor modele pozitive
12 – 16 ani	- programe muzicale, - programe SF - transmisiuni sportive - seriale cu tineri	- asimilarea unor pseudovalori - vârstă critică pentru interiorizarea experiențelor de viață negative (consum de substanțe, promiscuitate, apartenență la gașcă, infracționalitate etc.)	- încurajarea exprimării opinilor - analiza critică mass media și a efectelor acestora
16 – 18 ani	- caută acele emisiuni care răspund nevoilor de apartenență la o comunitate animată de aceeași interese - interesul îndeplinește o funcție de selecție, valorificare, de restrângere tematică, de mobilizare și susținere a efortului	-stimularea agresivității - crearea dependenței de mass- media - manipularea intereselor și convingerilor	- captarea interesului, convingerea și transformarea convingerilor în acte de voință - motivarea spiritului de competiție - crearea unor grupuri de susținere în vederea acceptării sau respingerii unor reguli sociale.

Model scrisoare pentru părinți

Dragi părinți,

Vă invităm să veniți alături de noi, pentru a derula proiectul „Familia - colecție de povești”.

Împreună vom construi o relație mai bună între școală și familie, pentru binele copilului dvs. Acest proiect nu-și propune să substituie clasicele ședințe cu părinții, dar pe lângă acestea este bine să se lucreze și altfel cu cei care au calitatea de părinte, pentru dezvoltarea colaborării școală – familie.

În timpul întâlnirilor se vor aborda diverse teme, de larg interes pentru dezvoltarea și educarea copilului. Temele vor fi abordate într-o manieră interactivă, cu pronunțat caracter aplicativ.

Succesul copiilor noștri depinde de noi. Vă așteptăm!

Profesor consilier școlar

.....

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CENTRUL JUDEȚEAN DE RESURSE ȘI ASISTENȚĂ EDUCAȚIONALĂ BACĂU

Str. Oituz, Nr. 24, Loc. Bacău, Jud. Bacău, Cod Poștal 600266
Tel/Fax: 0234.557300, Web: www.cjrae-bacau.ro, E-mail: cjrae_bc@yahoo.com

ANTETUL ȘCOLII

Stimați părinți,

În școala fiului /ficei dumneavoastră se va desfășura proiectul județean „Familia - colecție de povești”, proiect de consiliere psihopedagogică, derulat de Centrul Județean de Asistență Psihopedagogică Bacău.

Proiectul “Familia - colecție de povești” pune accent pe dezvoltarea abilităților parentale, folosește metode interactive, având la bază studii care dovedesc eficiența disciplinării pozitive.

Se vor desfășura patru activități:

- 1. Familia mea - povestea începe așa!**
- 2. Îmi înțeleg bine copilul?!**
- 3. Despre disciplinarea pozitivă**
- 4. Familia mea - povestea mea**

Acstea activități vor fi susținute de consilierul școlar, online , în perioada

Vă așteptăm cu drag!

*Diriginte: prof.
Consilier școlar: prof.*

*DirectorBacău,
Prof.*

Nr..... din.....

Nr..... din.....

ACORD DE COLABORARE

Articolul I. PĂRȚILE

1. **CENTRUL JUDEȚEAN DE RESURSE ȘI ASISTENȚĂ EDUCAȚIONALĂ BACĂU**, cu sediul în Bacău, str. Oituz, nr. 24, reprezentat de doamna profesor NEAGU Mihaela Nicoleta, în calitate de **Director**;

2. cu sediul în, str., Nr. reprezentat de domnul/ na profesor în calitate de **director**;

Articolul II. SCOPUL

Acordul de colaborare se încheie în vederea stabilirii cadrului general de colaborare între părți pentru implementarea proiectului județean „**Familia - colecție de povești**” – proiect de consiliere psihopedagogică inițiat de CJRAE Bacău, prin CJAP Bacău.

Articolul III. OBIECTUL

Acordul are ca obiect implicarea, alături de profesorul consilier școlar din cabinetul de asistență psihopedagogică, a părinților elevilor din școală, în activități ce au ca scop dezvoltarea abilităților parentale, după modelele orientative oferite de proiect.

Articolul IV. PROTECȚIA INFORMAȚIILOR

Fiecare parte va asigura confidențialitatea informațiilor transmise și a provenienței lor, dacă partea care le-a furnizat precizează că acestea au un asemenea caracter. Informațiile și suportul lor material, primite în conformitate cu prevederile prezentului acord, vor putea fi transmise unei alte părți numai cu aprobarea prealabilă a părții furnizoare.

Articolul V. DURATA ACORDULUI

Acordul de colaborare se încheie pe perioada implementării proiectului: an școlar 2020 - 2021

Articolul VI. DREPTURILE ȘI OBLIGAȚIILE PĂRȚILOR

Părțile au următoarele drepturi și obligații:

CENTRUL JUDEȚEAN DE RESURSE SI ASISTENȚĂ EDUCATIONALĂ BACĂU

- desemnarea persoanelor responsabile de derularea proiectului la nivel județean (profesor consilier școlar NARCISA GORA), respectiv persoana implicată din partea CJRAE Bacău la nivelul școlii - profesor consilier școlar:
.....,
educatoare/învățătoare/diriginte
.....;
- stabilirea de comun acord cu partenerii a calendarului desfășurării activităților din proiect;
- asigurarea, pentru buna desfășurare a activităților la nivelul școlilor, a unui set de materiale suport și resurse de formare (un program de formare adresat părinților, activități cu instrumente și fișe de lucru pentru fiecare activitate care se va desfășura cu părinții selectați în grupul țintă);
- să ofere diplomă de participare pentru toate cadrele didactice, părinții implicați în proiect ;
- să realizeze un portofoliu electronic al proiectului și să-l prezinte pe site-ul unității;

Unitatea de învățământ

- stabilirea calendarului desfășurării activităților din proiect, împreună cu profesorul consilier școlar și părinții care doresc să se implice;
- mediatizarea activităților desfășurate în comun cu CJRAE Bacău.
- să trimită la C.J.R.A.E. Bacău acordul de colaborare (în două exemplare), completat, semnat și stampilat ;
- să realizeze un portofoliu ce va cuprinde materiale reprezentative pentru fiecare activitate desfășurată, pe care-l va prezenta pe site-ul uniății;
- să transmită la C.J.A.P. Bacău (on-line sau prin poștă) materiale reprezentative pentru fiecare activitate desfășurată;

Articolul VII. APLICAREA ACORDULUI

Prezentul acord de colaborare se aplică începând cu data semnării și nu exclude alte forme de colaborare.

Articolul VIII. ALTE CLAUZE

- Prezentul acord de colaborare este valabil până la denunțarea sa de către una dintre părțile semnatare. Oricare dintre părți are dreptul de a denunța acest acord prin transmiterea către celalătă parte, în scris, cu confirmare de primire, a unei notificări. Prezentul acord începează pe deplin în 30 de zile de la data primirii notificării de către celalătă parte.
- Prezentul acord de colaborare constituie un document cadru de colaborare între părți, convenit în vederea atingerii scopului declarat, putând fi modificat sau completat prin act adițional. Pot fi aduse modificări la prezentul protocol în urma acordului scris al partenerilor.
- Orice litigiu între părți se va rezolva pe cale amiabilă ori, dacă nu este posibil, apelând-se la instanțele competente.
- Prezentul acord s-a încheiat în 2 (două) exemplare originale, câte unul pentru fiecare parte semnatară.

CJRAE Bacău,

Director,

prof. dr. Nicoleta Mihaela Neagu

.....

Director,

prof.